

الحمد لله وحده ، الصلاة والسلام على من لا نبي بعده
 وبعد :

له زيانى دونيا كاتيك شتىكمان لهدهست ئەچى ئاواتى گەرانەوهى ئەكەين ، كەرنگە له دەست چۈنى ئەو شته خىرى تىا بوبىت بومان بەلام ئىمە به خۇمان نازانىن ، يان زۆرچار لە تاقىكىردنەوهىك سەركەوتتو نابىن ئاواتى گەرانەوهى كات ئەكەين لە كاتيىكدا دلىيان دەرفەتى تر لە پېشمانە ، هەركەسەو له دونيا ئاواتى شتىك ئەكا كاتيىكىش ئاواتەكەى بەدى نايەت ئەگەر موسلمان بى ئەوا دلتەنگ نابى چونكە دەزانى كەوا خواي پەروەردگار ئەفەرمۇى : ﴿ وَعَسَىٰ أَنْ تُحْبُّوا شَيْئًا وَهُوَ شَرٌّ لَكُمْ وَاللّٰهُ يَعْلَمُ وَأَنْتُمْ لَا تَعْلَمُونَ ﴾ (البقرة : ٢١٦) واتە : رەنگە حەزتان لە شتىك بى و پېتان خوش بىت كەچى شەپ و خراب بىت و ئاكامەكەى باش نەبىت بۇتان ، بىگومان خوا خوى دەزانى ج شتىك جاكە و ج شتىك خرابە بەلام ئىبو نازانى .
بەلام ئاخۇ ئەواتانى كە ئاواتى شتىك ئەخوازىن و دلىيان لەوهى كە خىرى تىايه بومان و لەگەل ئەوهشدا دلىيان لەوهى بەدى نايەت ، دەرفەتى دوباره بۇونەوهىشى نىيە ، دلىاش بىن لەوهى بەدى نەھاتنى ئەو ئاواتە واتە بەدبەختى و نازار چەشتىن ، ئاخۇ حالمان چۆن بىت ؟ بلىي ئەم جۆرە شتە رۇو بىدات ؟ بەلتى ، لەناو قەبر ، ئەم كاتەى لە ژيانى دونيا بە سەركەشى پىاسە دەكەين و كەمتىن نرخ بۇ ئەم فەرمانانەى پەروەردگار دانانىن كە فەرزى كردو له سەرمان ، لەم كاتەدا كە مردن يەخەمان پىيدەگەر ئەوكات دەزانىن كە چەن كەمەرخەم بويىن لە جىبەجى كردىنى فەرمانەكانى پەروەردگار ، باشه مردوو دەبى ئاواتى چى بخوازى ؟ سەردان كردىنى براادرەكانى سەرجادە ؟ يان ئەنجامدانى موکالەمەيەكى تەلەيفۇنى ؟ يان ناردىنى نامەيەكى خوشەويستى ؟ يان كىشانى جەڭەرىھىك ؟ يان ... هەت .

يەكەمین شتىك لە ساتە وختە ئاواتى بۇ خوازىن يەكەمین شتە كە له دونيا يان هىچ نەنەنادىن بۇ ئاواتى چىبەجىمان نەكردو

فرمۇويەتى : " يتبع الميت ثلاثة فيرجع اثنان ويقى معه واحد يتبعه أهله وماله وعمله فيرجع أهله وماله ويقى عمله " (متفق عليه) .
واتە : مروۋە كە مرد سى شىت بەدوايدا تا گورستان ئەرۇن ، دوانىيان لەقەبەرەكەى بەجىي ئەھىيەن و ئەگەر ئەنەو كە مناڭ و دۆست و مال و سامانەكەيەتى ، يەكىيان لاي ئەمېننەتەوە ئەوەيەش كەرددەكەنی زيانى دونيايەتى .
لە كاتەدا راستى ئەو ئايەتە بى ئاشكرا ئەبى كە پەروەردگار دەفەرمۇيىت ﴿ يَوْمَ لَا يَنْفَعُ مَالٌ وَلَا بُنُونَ * إِلَّا مَنْ أَنْتَ اللّٰهُ بِقُلْبٍ سَلِيمٍ ﴾ (الشعراء : ٨٨ - ٨٩)
واتە : ئەو بۆزەيى كە نەمال و سامان سودى هەيە و نە مناڭ و كورپان بەكەل دىن مەگەر كەسىك بەدلەيىكى ساغەوە بىتە حزورى خوا .
بۆيە ئاواتە خوازە دەرفەتى بەدەن دوو پکات نويىز بکات ، بەلام حەق وايە لە خۆي بېرسى ئاخۇ لە دونيادا خواي پەروەردگار مېشىكى پى بەخشىبۇ بۇ ئەوهى خۆي لەم حالە دەرباز بکات و بىر لەم ساتە وختە بکاتەوە ؟ يان بۇ ئەوهى لە شتى خراب و دوركەوتەوە لە نويىز بەكارى بەيىنەت ؟ ئايە كى پىكىر بولە نويىز نەكەنلى ؟ ھاپىرىكەنی يان شەيتان يان خۆشىيەكانى دونيا ؟ من دەلىم هىچ كاميان ! چونكە ئەم خۆي توند باوهشى بەواندا كردىبۇو لە كاتيىكدا دەيتوانى دەركاكەى بەپۈياندا دابخات و نەھىيلى بىنە ناو زيانىيەوە .
بەراستى مروۋە بونەورەتكى سەيرە دەزانى لە دونيادا پىغەمبەرى خوا (ﷺ) فەرمۇويەتى " أول ما يحاسب به العبد يوم القيمة الصلاة فإن صلحت صلح سائر عمله وإن فسدت فسد سائر عمله " صححه الألباني في صحيح الجامع الصغير برقم : ٢٥٧٣ .
واتە : يەكەم شتىك لە بۇزى دوايدا لېپىرسىنەوهى بەندەي مۇسلمانى لە سەركىز نويىز ، جا ئەگەر نويىزەكانى باش بۇو ، ئەوا پەرسىتشەكانى ترى باش دەبىت ، وە ئەگەر نويىزەكانى خراب بۇون ، ئەوا پەرسىتشەكانى ترىيشى خراب دەبن

ئامادەكردنى
 هاوار عبد الله

پىداچونەوهى
 مامۆستا عدنان بارام
 چاپى دوووم

ئاواتنى مۇھىمەتكەن

کورىيەكى زۆرەوه كە وەكۇ نەكىرىنى وايە چۈنكە پەروەردگار ئەفەرمۇيىت : ﴿قَدْ أَفْلَحَ الْمُؤْمِنُونَ * الَّذِينَ هُمْ فِي صَلَاتِهِمْ حَاعِشُونَ﴾ (المؤمنون : ١ - ٢) . واتە : بېراستى خەلکانى خاونەن باوھەر سەرکەوتو و سەرفاز و بىزگارىن ، چۈنكە خاونەنى ئەم سىيفەتە بەرزانەن كە پەروەردگار لەبارەيائەنە وە ئەفەرمۇيىت : ئەوانەن كە لە نويىزەكانىدا خۇ شىكىن و ملکەچىن و هەر دەم بە ترسەوە نويىز ئەكەن و بەرامبەر بەخوا ئەھلى شەرمن هەر دەھەن پىيغەمبەرى خوا ﷺ فەرمۇيەتى : الصلاة ثلاثة أشيال الطھور ثلث والركوع ثلث والسجود ثلث فمن أدتها بعدها قبلها قبلي منه وقبل منه سائر عمله ومن ردت عليه صلاته رد عليه سائر عمله) السسلة الصحيحة : ٢٥٣٧

دەسا با هەموومان بەو شىيەدە نويىز بۇ خواي پەروەردگار بىكەن كە پىيغەمبەرى خوا ﷺ ئاگەدارى كەردىيەتەوە وەك فەرمۇيەتى : صلوا كەما رايتمۇن اصلى . متفق علیه واتە : بەم شىيەدە نويىز بىكەن وەك چۇن من دەبىن نويىز دەكەم .

وە بەو شىيەدە خوا بېپەستىن كە پىيغەمبەرى خوا ﷺ ئاگەدارى كەردىيەتەوە وەك فەرمۇيەتى : صل صلاة موعد كانك تراه فإن كيت لا تراه فإنه يراك . السسلة الصحيحة : ١٩١٤ ، واتە : نويىزىك بکە وەكۇ نويىزى مالئاوايى كارىيەك وابىت ، هەر دەھەن خواي پەروەردگار بىيىنت ، چۈنكە ئەگەر تو خواي پەروەردگار ئەبىيىت ، ئەۋا ئەو تو دېبىيىت .

وە بەم قىسىيە زانى پايدە بەرز (ابن القيم) كوتايى بە باسەكەمان دېيىم كە ئەفەرمۇيىت : للعبد بين يدى الله عز وجل موقفان موقف بين يدى به سبحانە وتعالى في الصلاة موقف بين يدى به يوم القيمة يوم لقائه فمن قام بحق الموقف الأول هون عليه الموقف الآخر ومن استهان بهذا الموقف ولم يوفه حقه شدد عليه ذلك الموقف " وآخر دعوانا أَنَّ الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ

لەگەن ئەوەشدا بەدی هاتنى ئەو ئاواته ئاسانە ئەخاتە دواى مردن و ئەيكاتە ئاواتىيىكى هەرگىز بەدی نەهاتوو . موسىلمانى بەرپىز زۆرىكمان زىيانى دونياي بەجى هيىشت و ئىستا ئەو ئاواته ئەخوازى و دلىياسىشە لەوهى كە هەرگىز بەدی نايەت چۈنكە دەيتىوانى لە زىيانى دونيا بەدی بەيىنەت ، لەپاش ئەوهى ئەو ھەممۇ دەرفەتە پىيدرا كە جى هەر خۇي سور بۇو لەسەر ئەوهى ئاواته كەي بکاتە ئاواتىيىكى بەدی نەهاتوو . من و تؤىش نازانىن كەي مردن يەخەمان پىيدەگىرى دەسا با من و توش هەول بەدەين لە دونيادا پىيش مردىمان ئەو ئاواته مان بەدی بەيىنەن ، نويىزەكانىمان بە پىك و پىكى و بە جوانى و لەكتى خۇي ئەنجام بەدەين . چۈنكە ئەگەر لە نويىز گەران نەبىن ئەوا وەك ئەوانەمان بەسەر دېت پەروەردگار لە بارەيامىوه ئەفەرمۇيىت : ﴿حَتَّىٰ إِذَا جَاءَ أَحَدُهُمُ الْمَوْتُ قَالَ رَبِّ ارْجِعُونَ * لَعَلَّيْ أَعْمَلُ صَالِحًا فِيمَا تَرَكْتُ﴾ . واتە : خوا نەناسان هەر درېزە بەكارى خrapyە و بى بىرولى خوييان ئەدەن تا كاتى مردن يەخەي يەكە بە يەكەيان دەگىرى و ئەحوالى ئاخىرتى بۇ ئاشكرا ئەبى ئەوكات ئەلپى پەروەردگارم بىمگىرەوە بۇ دونيا بەلکو ئەوكارە چاكەي كاتى خۇي لەدەستم چوو ئىستە بىكەم . بەلام لە وەلامدا پېيان ئەللىن : ﴿كَلَّا إِنَّهَا كَلْمَةٌ هُوَ قَاتِلُهَا وَمَنْ وَرَأَهُمْ بَرْزَحٌ إِلَى يَوْمِ يُعْثُونَ﴾ (المؤمنون : ٩٩ - ١٠٠) واتە : نەخىير هەرگىز ئەو داخوازىيە جىبەجى نابىت ئەويش هەر ئەو قىسىيە يەو ئەو بەناچارى دەيىكەت وە تا رۇزى زىندى دەكىنەوه بەربەستىكى زۆر گەورەيان لەپىشدايە و ناتوانن بگەپىنهوه بۇ دونيا ، واتە : هەرگىز ناگەرپىنهوه و هەر لە سزايسىدا ئەبن . ئەمە وەلام بۇ نەو كەسانە كە لە دونيادا سەرپىچى پەروەردگاريان ئەكەن و كەم تەرخەمى لەنويىزەكانىيان ئەكەن ، جا بەر لەوهى بگەيتە ئەو رۇزىتە تەوبەتى تىا قبۇل نەكىرى بگەپىوه و تەوبە بکە . وە ناشبى ئەوانەنى كە نويىز ئەكەن بە دوو رەكتات نويىز لە خوييان بايى بن چۈنكە لە زىيانى دونيا مىزدىي ئەوه بەكەسمان نەدراوه كە نويىزەكانىلى ودرگىراوه . ئەو ئاواته بەدی نەهاتوهش تەنها بۇ ئەوانە نىيە كە نويىز ناكەن بەلکو ئەوانەش دەگىرىتەوه كە نويىز ئەكەن بەلام بە كەم